

Crisismaatregel

Wet verplichte ggz

Voor een psychiatrische behandeling is uw toestemming nodig. Soms mag een behandelaar u ook behandelen zonder uw toestemming. Dit is het geval als u een psychische ziekte heeft waardoor er (dreigend) ernstig nadeel ontstaat en er geen andere mogelijkheden zijn om dit ernstig nadeel weg te nemen.

Als u in een dergelijke situatie toch behandeling of zorg krijgt dan heet dit verplichte zorg. Deze zorg is geregeld in de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz). In uw geval wordt een crisismaatregel opgelegd.

Waarom wordt een crisismaatregel aan u opgelegd?

De burgemeester legt de crisismaatregel op. Dat kan als u een gevaarlijke situatie veroorzaakt en dit gedrag voortkomt uit een psychische ziekte. Het hoeft niet zo te zijn dat er al iets ergs is gebeurd, het gaat er om dat er verwachting is dat het kan gebeuren. Het gevaar dat u voor uzelf en uw omgeving oplevert, wordt in de Wvvgz 'ernstig nadeel' genoemd. Ook verzet u zich tegen de zorg die nodig wordt geacht, waardoor verplichte zorg noodzakelijk is.

Het ernstig nadeel wordt bij u gezien als onmiddellijk dreigend. Daarom hoeft er niet al een volledige diagnose te zijn van een psychische stoornis, een serieus vermoeden is voldoende. Een psychiater komt bij u langs om dit vermoeden te bevestigen en een medische verklaring op te stellen of dit is reeds gebeurd. De medische verklaring beschrijft uw gezondheid, het gedrag dat ernstig nadeel veroorzaakt en waar dit ernstig nadeel uit bestaat. Ook staat erin of uw gedrag wordt veroorzaakt door een psychische stoornis en of u zich tegen zorg verzet. De psychiater krijgt hierbij desgevraagd de beschikking over eventuele politie- en justitiegegevens. Het gaat hier om gegevens die relevant zijn om het risico op ernstig nadeel in te schatten.

Heeft u bestaande medische klachten? Of slijkt u medicatie? Meld dit dan altijd bij de hulpverleners ter plekke. Zij kunnen u dan de juiste medische zorg geven.

De burgemeester besluit

Aan de hand van de medische verklaring kan de burgemeester een crisismaatregel opleggen. Ook controleert de burgemeester bij de Officier van Justitie of u eerder verplichte zorg heeft ontvangen en welke zorg u op dit moment ontvangt. Als het mogelijk is vraagt de burgemeester om uw mening, dit wordt in de wet horen genoemd. De burgemeester kan ook iemand anders vragen om dit namens hem te doen. U kunt in dit gesprek aangeven wat u van de situatie vindt en waarom u zorg weigert. Als u niet gehoord wilt worden of als dit niet mogelijk is, neemt de burgemeester dit mee in het besluit. Is de burgemeester, op basis van de aangeleverde informatie van mening dat aan alle voorwaarden voldaan is, dan kan hij besluiten om de crisismaatregel af te geven. Hij brengt u schriftelijk op de hoogte van zijn besluit.

Tijdelijk verplichte zorg

Het kan voorkomen dat hulpverleners de verplichte zorg door een crisissituatie zo noodzakelijk vinden dat dit al in gang wordt gezet voordat een burgemeester zijn besluit heeft genomen. Zij maken deze afweging om gevaarlijke situaties te voorkomen. Het kost de burgemeester een aantal uren om alle informatie te verzamelen die hij nodig heeft voor zijn besluit. Wanneer hulpverleners goede redenen hebben om te denken dat de burgemeester u inderdaad een crisismaatregel gaat opleggen, dan kunnen zij u bijvoorbeeld al vervoeren naar een geschikte plek en medische zorg geven die niet kan wachten. Deze zorg mag gedurende maximaal 18 uur worden verleend. Willen de zorgverleners u daarna de verplichte zorg blijven geven? Dan moet daarvoor een crisismaatregel zijn afgegeven door de burgemeester.

De crisismaatregel is opgelegd. Wat gebeurt er nu?

Zodra de burgemeester besluit om een crisismaatregel op te leggen, wijst hij een zorgaanbieder aan die u zorg moet gaan geven. Dit is de ggz-instelling die u verplichte zorg gaat verlenen. Ontvangt u nog geen verplichte zorg? Dan neemt de zorgaanbieder contact met u op om u verder te informeren.

**Met uw
behandelaren
bespreekt u zo
mogelijk alle
aspecten van de
aan u opgelegde
verplichte
zorg.**

Ook wijst de burgemeester iemand aan die uw zorgverantwoordelijke is. Uw zorgverantwoordelijke is de behandelaar die de verantwoordelijkheid heeft over uw verplichte zorg en hier regie op voert. Bij GGZ Friesland is dit een psychiater. Er zijn ook altijd andere hulpverleners bij uw zorg betrokken.

Met uw behandelaren bespreekt u zo mogelijk alle aspecten van de aan u opgelegde verplichte zorg. Vertel wat uw wensen zijn met betrekking tot de zorg en of er rekening gehouden moet worden met (chronische) ziektes. Bespreek bijvoorbeeld op welke manier u het liefste uw medicatie ontvangt, of u al andere medicatie neemt en welke stappen voor u belangrijk zijn om u beter te voelen. Wanneer de crisismaatregel is afgegeven, beslist de zorgverantwoordelijke welke zorg u op welk moment ontvangt.

Welke verplichte zorg kan u worden opgelegd?

De Wvvggz beschrijft welke vormen van verplichte zorg de rechter in de machtiging kan opnemen. Zo kunt u verplicht worden om medische behandeling te ondergaan. Voorbeelden hiervan zijn het tegen uw zin toedienen van medicatie of een andere medische behandeling waarbij u vindt dat deze niet nodig is.

Als ander voorbeeld van verplichte zorg kunt u verplicht opgenomen worden bij GGZ Friesland of een andere ggz-instelling. U mag dan de kliniek niet zonder toestemming verlaten. Als het noodzakelijk is, dan wordt u tijdelijk in een speciaal ingerichte, afgesloten kamer geplaatst.

In de Wvvggz worden de volgende vormen van verplichte zorg benoemd:

- Toedienen van vocht, voeding en medicatie en het verrichten van medische controles of andere medische handelingen en therapeutische maatregelen, ter behandeling van een psychische stoornis, dan wel vanwege die stoornis, ter behandeling van een somatische aandoening;
- Beperken van de bewegingsvrijheid;
- Insluiten;
- Uitoefenen van toezicht op betrokkene;
- Onderzoek aan kleding of lichaam;
- Onderzoek van de woon- of verblijfsruimte op gedrag-beïnvloedende middelen en gevaarlijke voorwerpen;
- Controleren op de aanwezigheid van gedrag-beïnvloedende middelen;
- Aanbrengen van beperkingen in de vrijheid het eigen leven in te richten, die tot gevolg hebben dat betrokkene iets moet doen of nalaten, waaronder het gebruik van communicatiemiddelen;
- Beperken van het recht op het ontvangen van bezoek;
- Opnemen in een accommodatie;
- Ontnemen van de vrijheid van betrokkene door hem over te brengen naar een plaats die geschikt is voor tijdelijk verblijf ten behoeve van een crisismaatregel.

Werkt u niet mee aan de opgelegde maatregelen? Dan kunt u fysiek gedwongen worden om de verplichte zorg te ondergaan als dit echt noodzakelijk is om het ernstige nadeel te voorkomen. Dit kan bijvoorbeeld betekenen dat u vastgehouden wordt terwijl u medicijnen toegediend krijgt. Ook kan het voorkomen dat u fysiek ergens wordt ingesloten. Fysieke dwang gebeurt altijd op een voor u veilige manier.

De burgemeester legt in de crisismaatregel vast welke van de bovenstaande maatregelen aan u mogen worden opgelegd. De psychiater is de persoon die uiteindelijk bepaalt welke verplichte zorg, op welk moment toegepast moet worden.

Hoe lang duurt de crisismaatregel?

De burgemeester mag de crisismaatregel voor maximaal drie dagen opleggen. Dat betekent niet dat de verplichte zorg ook altijd na drie dagen stopt. Vindt de Officier van Justitie dat de burgemeester terecht een crisismaatregel heeft opgelegd? Dan vraagt hij om verlenging aan de rechter. Dit doet hij uiterlijk een werkdag na ontvangst van de crisismaatregel. De rechter heeft vervolgens weer drie werkdagen om te beslissen over de verlenging. De rechter houdt hiervoor een rechtszitting waarbij hij ook uw mening wil horen.

Besluit de rechter om geen verlenging te geven?

Uw verplichte zorg eindigt dan uiterlijk op de dag dat de rechter dit uitspreekt. Dit kan dus maximaal acht dagen duren, inclusief weekenden. Zodra de crisismaatregel of verlenging eindigt en er geen verdere verplichte zorg aangevraagd is, stopt de verplichte zorg. Dit betekent dat uw zorgverantwoordelijke u verder geen zorg meer kan opleggen. Wel kunt u afspraken maken over eventuele verdere zorg die u vrijwillig wilt ontvangen.

Besluit de rechter om wel verlenging te geven?

De rechter geeft een 'machtiging tot voortzetting van de crisismaatregel' af. Deze is drie weken geldig. In deze drie weken beoordelen uw zorgverantwoordelijke en andere behandelaars de verplichte zorg aan u. Vinden zij verdere verplichte zorg voor u noodzakelijk? Dan kan het voorkomen dat zij een zorgmachtiging voor u gaan voorbereiden. Hiermee kunnen zij u de verplichte zorg voor langere tijd opleggen. Wilt u meer weten over de zorgmachtiging is en wat deze voor u betekent? Vraag informatie aan bij uw zorgverantwoordelijke.

Uw familie, vrienden of andere naastbetrokkenen kunnen een grote steun voor u zijn.

Tijdelijke onderbreking of beëindiging

U kunt een verzoek indienen om de verplichte zorg te beëindigen of tijdelijk te onderbreken. Een tijdelijke onderbreking is mogelijk als u bijvoorbeeld een belangrijke familiegelegenheid wilt bijwonen. Hierbij kunt u denken aan een begrafenis of een huwelijk. Als u hierover met uw zorgverantwoordelijke overeenstemming bereikt hoeft hiervoor niets extra's geregeld te worden.

De verplichte zorg kan ook beëindigd worden als u van mening bent dat het gevaar of (dreigend) ernstig nadeel niet meer aanwezig is. Als u de zorg voortaan vrijwillig wilt ontvangen, kunt u ook om beëindiging vragen. Uiteraard kunt u dit met uw behandelaren opnemen. Een tijdelijke onderbreking of beëindiging kan daarnaast aangevraagd worden bij de Geneesheer-directeur van GGZ Friesland. Dit kan middels een schriftelijk verzoek door u of door uw advocaat of als u deze heeft, uw

vertegenwoordiger. Ook uw psychiater kan dit bij de Geneesheer-directeur verzoeken.

De Geneesheer-directeur kan voorwaarden stellen aan de tijdelijke onderbreking of beëindiging. Als u zich niet aan deze voorwaarden houdt, kan de Geneesheer-directeur dit besluit weer intrekken. De verplichte zorg gaat dan direct weer van start.

Uw belangen worden behartigd

De advocaat

U kunt uw situatie met een advocaat bespreken. Wilt u dat en heeft u nog geen advocaat? Dan zorgt de burgemeester ervoor dat u er een krijgt. Dit gebeurt direct na het opleggen van de crisismaatregel. De advocaat is er voor u en geeft u gratis hulp. Daarnaast kent de advocaat uw rechten en plichten rondom de procedures. Zo kan hij uw belangen behartigen die met de verplichte zorg te maken hebben.

De patiëntvertrouwenspersoon

U kunt bij uw patiëntvertrouwenspersoon terecht met vragen en klachten over de zorgverlening en uw rechten en plichten. Ook ondersteunt en adviseert de patiëntvertrouwenspersoon u bij uw overleg met de zorgverantwoordelijke en bij het opstellen van de zorgkaart (overzicht van u wensen en voorkeuren ten aanzien van (verplichte) zorg) en het zorgplan (inhoudelijke beschrijving van de verplichte zorg). Deze hulp is gratis en wordt uitgevoerd door de onafhankelijke stichting PVP. De patiëntvertrouwenspersoon werkt dus niet voor de zorgaanbieder, maar behartigt uw belangen zoals u die zelf ziet.

Als de burgemeester een crisismaatregel oplegt, vraagt hij om uw toestemming om uw naam en verblijfplaats aan de patiëntvertrouwenspersoon door te geven. Geeft u toestemming, dan neemt de patiëntvertrouwenspersoon zelf contact met u op.

De vertegenwoordiger

Uw vertegenwoordiger kan een familielid of naaste zijn die - als u daar zelf niet toe in staat bent - namens u optreedt in uw contact met de zorgverantwoordelijke, de zorgaanbieder en andere hulpverleners. U kunt zelf uw voorkeuren hierin aangeven. Als u jonger bent dan 17 jaar gelden

er speciale regels. Als u een mentor of curator heeft, dan is deze persoon uw vertegenwoordiger.

De vertegenwoordiger kan niet namens u toestemming voor zorg geven. Wél kan de vertegenwoordiger namens u toestemming weigeren. De patiëntvertrouwenspersoon kan u meer informatie geven hierover.

Heeft u een klacht?

Bent u het niet eens met de tijdelijk verplichte zorg, een besluit van de zorgverantwoordelijke of andere aspecten van uw verplichte zorg? Dan kunt u een klacht indienen. GGZ Friesland is aangesloten bij een onafhankelijke klachtencommissie en als u een klacht indient doet deze commissie een uitspraak. Deze uitspraak is bepalend en kan ertoe leiden dat een beslissing wordt teruggedraaid. Wanneer u het niet met de uitspraak eens bent kan beroep aangetekend worden bij de rechter. Dit kunt u zelf doen, uw vertegenwoordiger of GGZ Friesland. In de wet is vastgelegd over welke zaken de klachtencommissie uitspraak kan doen. Dit kan bijvoorbeeld gaan over beperkingen in uw vrijheid of de uitvoering van de opgelegde crisismaatregel.

Als u een klacht heeft, is het altijd verstandig om u eerst te laten adviseren door de patiëntenvertrouwenspersoon. Deze kan u adviseren over de manier om met uw klacht om te gaan of u ondersteunen bij het indienen van uw klacht. De patiëntvertrouwenspersoon kan u adviseren of het nuttig is om uw advocaat bij de klacht te laten helpen. Ook kunt u geholpen worden als u de klacht liever met de zorgverantwoordelijke zelf wilt oplossen, zonder de klachtencommissie.

Beroep

Bent u het niet eens met het besluit van de burgemeester? Dan kunt u in beroep gaan bij de rechter. De rechter gaat achteraf beoordelen of het opleggen van de crisismaatregel terecht is geweest. Wilt u beroep aantekenen? Dan moet dit schriftelijk binnen drie weken gebeuren na het besluit van de burgemeester. Een advocaat kan u hier meer over vertellen. Vier weken na het indienen van het beroepschrift doet de rechter uitspraak. Bespreek deze uitspraak goed met uw advocaat. Laat hem duidelijk uitleggen wat de uitspraak voor u betekent. U kunt niet in hoger beroep gaan tegen de uitspraak van de rechter.

Familie en/of naasten

Uw familie, vrienden of anderen in uw omgeving kunnen u helpen of ondersteunen. Dit is goed voor het contact met uw behandelaars. Uw naasten kennen u goed. Zij kunnen daarom helpen in het duidelijk omschrijven van wat u wel of juist niet wilt. Ook bij verplichte opname kunnen zij een grote steun zijn. Bijvoorbeeld als u huisdieren heeft waar iemand voor moet zorgen of als u andere zaken buiten de instelling geregeld wilt hebben. Geef altijd bij uw behandelaars aan wie van uw familie of naasten u mag helpen en wie uw (eerste) contactpersoon is. Zo weten de behandelaars met wie ze te maken hebben. Ook weten ze dan wie er wel of niet namens u spreekt. Behandelaars mogen uw familie of naasten alleen informatie over u en uw behandeling geven als u daarvoor toestemming geeft.

In de wet is vastgelegd dat uw familie of naasten rechten hebben binnen uw crisismaatregel. De patiëntenvertrouwenspersoon kan u hierover informeren. Er is ook een familievertrouwenspersoon voor uw naasten. Vraag hiernaar bij uw zorgverlener. Meer informatie over de familievertrouwenspersoon is te vinden op de website van de Stichting LSFVP (www.lsvp.nl).